

# Adolf Kajpr – novinár a človek súčasnosti

*Bol silným svedkom Krista  
v časoch slobody, ako aj počas  
totalitných režimov nacizmu  
a komunizmu. Kajprovo  
svedectvo vernosti Kristovi  
je aktuálne aj dnes, keď Európa  
opäť čelí hrozbe vojny  
s tyranskou mocnosťou.*



Narodil sa v roku 1902 v Hředľoch pri Beroune v stredných Čechách. Keďže spolu so starším bratom Jozefom veľmi skoro osireli, detstvo strávili u tety v Bratroniciach pri Kladne. Adolf sa vyučil za mlynára. Od školských rokov rád čítal a debatoval, preto sa súkromne pripravoval na štúdium na gymnáziu. Ako 24-ročný bol prijatý do kvinty Arcibiskupského gymnázia v Prahe-Bubenči, ktoré viedli jezuiti. Hneď v nasledujúcom roku vstúpil do noviciátu na Velehrade a gymnázium absolvoval ako člen Spoločnosti Ježišovej. Ďalšie roky formácie strávil v zahraničí – filozofiu študoval v Eegenhovene pri Lovani (Belgicko), teológiu v Innsbrucku (Rakúsko). V roku 1935 tam bol vysvätený za kňaza. Po tretej probácii v Paray-le-Monial vo Francúzsku sa v roku 1937 vrátil do vlasti.

Jeho pracoviskom sa stala jezuitská rezidencia v Prahe v blízkosti kostola svätého Ignáca. Pôsobil ako obľúbený kazateľ a bol poverený apoštolátom prostredníctvom tlače. Postupne redigoval niekoľko katolíckych časopisov, ako *Posel Božského Srdca Páně* (spojený s Apoštolátom modlitby) a *Dorost* (zameraný na katolícku mládež). Išlo o skromné náboženské časopisy, ktoré pod jeho redakciou zmenili svoj tón, pretože začali sledovať a komentovať súčasné dianie v spoločnosti z kresťanského hľadiska. Po nemeckej okupácii Čiech a Moravy nacisti tieto časopisy zakázali a Adolfa Kajpra napokon v marci 1941 zatklo gestapo. Až do konca vojny bol bez súdu väznený v Terezíne a v koncentračných táboroch Mauthausen a Dachau. Po oslobodení sa vrátil do kostola sv. Ignáca v Prahe. Prevzal vedenie týždenníka *Katolík*, ktorý sa stal významným časopisom so zameraním na kultúru a spoločnosť a ktorého ambíciou bolo osloviť aj neveriacich.

Kajpr osobne mal silné sociálne cítenie a politicky sa prikláňal k umiernenej ľavici. Staval sa proti ateizmu, ktorý sa navonok vyhlasoval za humanizmus, lebo Kajpr vychádzal z presvedčenia, že skutočný humanizmus nie je možný bez viery v Boha a v Ježiša Krista. Varoval pred silnejúcim vplyvom komunizmu a pred jeho totalitnými tendenciami. Komunisti tieto názory veľmi dobre poznali, a preto 25. februára 1948 časopis *Katolík* okamžite zakázali. Napokon bol Kajpr v marci 1950 opäť zatknutý a v prvom monsterprocesse s cirkevnými

predstaviteľmi (tzv. Machalka a spol.) odsúdený na 12 rokov; bol väznený v ťažkých žalároch, naposledy v Leopoldove, kde zomrel 17. 9. 1959. Jeho pozostatky mohli byť z Leopoldova prenesené a verejne pochované až v roku 1968 na Vyšehrade v Prahe a od roku 2019 sú uložené v kostole svätého Ignáca. V septembri 2019 sa začal proces jeho blahorečenia, ktorého diecézna fáza bola ukončená v januári 2021 a teraz je v rímskej fáze.

\* \* \*

Pred Druhou svetovou vojnou aj po nej sa Kajpr ako redaktor vždy vyjadroval k veciam verejným a k aktuálnemu daniu v spoločnosti. Dokázal prenikavo spájať pravdy evanjelia s tým, čo prežívala súčasná spoločnosť. Povedal, že „prítomnosť je Boží čas, treba ho využiť... a vtláčiť mu Kristovu tvár“. Vo svojej skúsenosti s kresťanstvom sa neodvolával na minulosť a tradíciu, ale na životaschopnosť Kristovho posolstva. V Ježišovi Kristovi videl príklad skutočnej ľudskosti a túžil, aby kresťania boli opravdivými nositeľmi humanizmu. Zdôrazňoval, že kresťanstvo je predovšetkým osobný vzťah s Kristom, ktorý „žije a pôsobí dodnes, a už len preto je pre nás dôležitý... pretože len živá prítomnosť je zdrojom sily, tepla a radosti, ktoré hľadáme v pravom náboženstve“.

Čoskoro si uvedomil nezlučiteľnosť fašizmu a nacizmu s kresťanstvom. Vo svojich článkoch odmietal sympatie k týmto režimom, varoval pred mytológiou pokrvného príbuzenstva a odsudzoval štátom organizovaný rasizmus. Považoval za trápne, keď sa v marci 1938 z katolíckej katedrály svätého Štefana vo Viedni ozvali zvony na privítanie Adolfa Hitlera počas anšlusu Rakúska. A keď nacisti zatvorili katolícku teologickú fakultu v Innsbrucku, kde Kajpr niekoľko rokov predtým študoval, uviedol to ako jasný dôkaz, že servilita alebo súhlas katolíkov s nacizmom sú nemiestne. Výslovne napísal, že s nacizmom nemožno robiť kompromisy, že je to pekelný plán, a ak to katolíci nepochopia, zaslúžia si výčitky, že sú zradcami Kristovej viery a zbabelcami.

Skúsenosť s nacistickým väzením posilnila Kajprov pocit spolupatričnosti s ľuďmi, ktorých hodnotil podľa ich činov. Zároveň to posilnilo jeho presvedčenie o dôstojnosti každého človeka v jeho jedinečnosti. Túto dôstojnosť a ľudskú slobodu obhajoval aj po vojne, keď si naopak všimol, ako ateizmus a komunizmus postupne prenikali do života českej spoločnosti. V týchto rokoch nastalo aj najslávnejšie a najvplyvnejšie obdobie Kajprovej novinárskej činnosti, spojené s vydávaním časopisu *Katolík* v rokoch 1945–1948.

Vo svojich kázňach však Kajpr nerozoberal aktuálne otázky. Podporoval v nich osobné poznanie Krista, ktoré sa stalo stredobodom celej jeho činnosti. Povzbudzoval veriacich, aby prehľbovali svoje poznanie viery a rástli v jednote s Kristom. Vo svojich príhovoroch sa napríklad opakovane vracal k významu Eucharistie a liturgie ako centra kresťanského života, v čom bol silne ovplyvnený francúzskou teologickou školou.

\* \* \*

Kajpr vniesol do českého cirkevného prostredia aj témy, ktoré sú stále aj dnes predmetom zápasu o podobu Cirkvi podľa vízie súčasného pápeža Františka. Ešte pred Druhým vatikánskym koncilom hovoril o škodlivom klerikalizme. Vnímal, že prílišným zdôrazňovaním sviatostného kňazstva v Cirkvi „došlo na mnohých miestach k značnému odcudzeniu medzi ním a veriacimi... veriaci začali vnímať záležitosti Cirkvi ako výlučne kňazské, stratili osobný záujem“. Proti tomu sa zasadzoval za to, aby v Cirkvi existovala „rozumná deľba práce“. Výslovne sa opieral o vedomie univerzálneho kňazstva všetkých pokrstených a podľa vzoru francúzskej Katolíckej akcie zdôrazňoval spoluzodpovednosť laikov za život Cirkvi.

Dnešný synodálny proces pápeža Františka by A. Kaipr nepochybne privítal ako rozvinutie toho, o čo sa sám usiloval pri formácii laikov a kam chcel, aby život Cirkvi smeroval.

(PH)

#### MODLITBA ZA BLAHOREČENIE

Bože Otče, skutočne svätý,  
chválime Ťa za všetkých,  
ktorí sa pridávajú Krista a sú s ním jedného Ducha,  
žijú v tvojej prítomnosti a vyžarujú tvoju svätosť.  
Ďakujeme Ti, že si dal túto milosť  
aj svojmu služobníkovi Adolfovi Kajprovi.  
Osláv svoje meno jeho blahorečením!  
Vypočuj na jeho príhovor modlitby,  
ktoré Ti predkladáme,  
a daj, aby sme aj my dospeli k hlbokému obráteniu,  
aby sme pochopili našu súčasnosť  
a vydávali jej pravdivé a účinné svedectvo  
o milosrdnej láske Boha Otca, Syna a Ducha Svätého.  
Lebo Ty žiješ a kraluješ na veky vekov. Amen.